

MÖJLIGHETERNAS TID

Almedalen 3 juli 2019

Tack Johan för din inledning och tack till er alla som kommit hit.

På scen står en tom stol. Den är en symbol för de som inte kan vara här och göra sin röst hörd. RFSL har ställt in sin medverkan i Almedalen. Detta efter att flera företrädare fått motta hot och hat från svenska nazister.

Att nazister tystar viktiga frihetsrörelser är i grunden ett hot mot vår liberala demokrati.

RFSL. Jag lovar att vara er röst här.

I helgen var jag på ett bröllop. Det var god mat, bröllopstårta, dans och precis så mycket kärlek som det ska vara. Och många bra tal, som innehöll så mycket hopp och tro om framtiden.

Känslan jag tog med mig och som jag vill förmedla här i kväll och gärna föra in i politiken är just hoppfullheten för framtiden.

Hoppfullhet är ingen naiv idé om att saker kommer att ordna sig av sig själva. Vi ser alla hur det ser ut omkring oss, som är långtifrån hoppfullt. Skjutningar, barn som far illa, klimatångest och utsatta områden som halkar allt längre efter.

Och ute i världen ser vi auktoritära ledare som hånar det liberala samhället. Demokratin är under allt starkare press. Kina vill sprida sin samhällsmodell över världen och handelskrig hotar - enorma utmaningar som vi måste förhålla oss till.

Eftersom det här är första gången jag talar i Almedalen **som partiledare** tänkte jag vara lite mer personlig och hänga upp det jag vill säga på några egna erfarenheter jag gjort i livet.

Jag har mina rötter i ett land med mörk historia. Från kolonialismen till krig och diktatur. Fruktansvärt mycket lidande. Men jag är uppfostrad till att inte ge upp kampen för demokrati och allas rätt att göra sin röst hörd.

Därför blev jag så glad över all framtidstro på bröllopet. Vi har inte råd med uppgivenhet och passivitet. Klimatångest är bara bra om det leder till klimatåtgärder.

Det är ett mål för mitt partiledarskap, att medverka till så mycket konkret handling att framtidsångest faktiskt kan bytas mot framtidstro. Jag har lagt fram ett förslag idag som radikalt skulle kunna minska utsläppen från de lastbilar som står för nära en tiondel av de svenska utsläppen.

Det är med sådan konkret liberal politik vi vänder ångest till hoppfullhet!

Jag har märkt att när andra skildrar min resa blir fokus ofta på min hudfärg och på att jag är kvinna. Jag har aldrig gillat det där. En människa är så oändligt mycket mer än det som syns.

Därför har jag aldrig ställt upp på det som brukar kallas identitetspolitik. Man måste inte själv ha varit förtryckt för att kunna representera de förtryckta. Det skulle innebära att vi som människor saknar förmågan till empati – något jag tror att de flesta av oss har.

Jag fortsätter vägra att se mig i första hand som representant för ett kön eller en hudfärg. Genom åren har många velat pressa mig dit. Men liberalismen tror på förmågan att leva sig in i andras verklighet. Vi kan alla vara trovärdiga i den antirasistiska kampen, oavsett hudfärg och vi kan alla vara starka feminister, oavsett kön.

Vi, Sverige, behöver mindre av konstruerade motsättningar och mer lyhördhet för andras behov. För en bra framtid behöver vi varandra! **Och till de främlingsfientliga som nu sprider rädsla och olust på Visbys gator säger vi: bespara oss er hatpropaganda!**

När jag växte upp var min far motståndare till regimen i Kongo, som var en militärdiktatur. Hans ställningstaganden gjorde att han var hotad till livet. Han och min mor valde att flytta. Från vårt första hemland Kongo till Burundi där jag är född i exil. I början på 80-talet blev han uttagen av Amnesty International som kvotflykting och vi hamnade så småningom i Sverige.

Jag kom snabbt att älska det som mötte mig. Visst var språket en utmaning och vi stack ut i förhållande till de flesta andra, men vi var varmt välkomna och vi slapp vara rädda. Sverige var vackert och välordnat och de flesta vi kom i kontakt med var trevliga.

De allra flesta av oss som bor här vet vilket fantastiskt land Sverige är. Men jag tror att vi som kommer från andra länder ibland känner kärleken till Sverige **ännu** starkare. För vi har upplevt alternativen och valt det här landet.

Oavsett var vi kommer från, vilket språk eller dialekt vi talar, vilken gud vi tror på eller inte tror alls, så finns det ett gemensamt kitt som binder oss samman. Det kittet finns uttryckt i vår grundlag och vår rättstradition. Vi har våra olika identiteter. Mångfald berikar. Precis som många av oss hejar på olika fotbollslag runt om i landet, Djurgården, FC Rosengård eller Piteå IF. Men när landslaget spelar hejar vi på blågult. Det är så jag enkelt vill beskriva den inkluderande svenskheten. Låt inte främlingsfientliga krafter kidnappa vår gemenskap, vår flagga eller begrepp som Sverigevän. **Vi är alla Sverigevänner!**

Och just ikväll är vi inte bara blågula, vi är också lite mer feministiska för att heja fram de våra i Lyon. **Nu går vi för final!**

Min egen historia som flykting i Sverige blir till allra största delen en positiv berättelse om en integration som fungerade. Jag fick stöd med språkinläring i skolan, de som lärde mig svenska hjälpte mig också en del i andra ämnen, lika så den som hade modersmålsundervisning gav mig ytterligare stöd i kärnämnen. I Kungsängen, där vi bodde, fanns ett bibliotek som blev en oas på fritiden. Med vänner som jag träffade på de av kommunen anordnade kollar kunde jag brevväxla som ännu ett sätt att utveckla svenskan. En av mina brevvänner är gotlänning sen många år tillbaka – tack Camilla Johansson, idag Ellertsdotter.

Allt var inte idyll. Jag har egna erfarenheter av rasism. Ord som sårar, behandling som kränker. Men på det stora hela var det ändå ljust och bra.

Men genom andras berättelser och av statistiken vet jag naturligtvis att många nyanlända lever i en helt annan verklighet. Integrationen fungerar inte för många. Man bor i Sverige i geografisk mening, men det egentliga Sverige – arbetsplatserna, kulturen, traditionerna, politiken – är alltför ofta ouppnåeligt.

När Alliansregeringen tillträdde tog det uppemot nio år innan hälften av alla nyanlända kom i arbete. Med Liberalerna i spetsen genomfördes en omfattande reform som flyttade fokus från socialtjänst och socialbidrag till Arbetsförmedlingen. Jobbskatteavdragen ökade drivkrafterna att gå från bidrag till arbete. Fler gick till egen försörjning - mediantiden sjönk till sex år. Det är fortfarande alldeles för lång tid. Men resultaten visar, att vågar man på riktigt ifrågasätta våra system och förändra dem så kan man nå goda resultat.

Det finns massor kvar att göra och förändring kräver alltid mod och ledarskap. Men det modet och det ledarskapet ska vi liberaler erbjuda!

Att lyckas med integration är vår tids största socialliberala utmaning.

Människor kommer bara älska ett land som uppmuntrar dem att själva ta itu med sina liv. Som stöder dem i ansträngningen att lyckas. Målet med en liberal integrationspolitik är därför detsamma som för all liberal politik: att var och en ska kunna ta makten över sitt liv och forma sin framtid i en fri samverkan med andra människor.

Det har genom åren varit svårt att få Socialdemokraterna att förstå att lyckad integration kräver en del radikala politikläggningar. Januariavtalet innebär kanske ett nytt trendbrott. Liberala förhandlingsframgångar innebär att vi nu får språkrav för medborgarskap och en press på parterna att förändra den lönebildning som hittills ställt stora grupper utanför arbetsmarknaden.

Vi kommer att följa noga hur Socialdemokraterna och arbetsmarknadens parter hanterar detta. **Den som fått rätt att bo i Sverige måste också få rätt att arbeta!**

Tack och lov har mina föräldrar aldrig varit del i någon hederskultur. Jag hade friheten att göra mina egna val.

Men jag kan lätt föreställa mig hur fruktansvärt det måste vara att växa upp i en annan verklighet. Att inte få träffa vem man vill, klä sig som man vill eller studera det man vill. Att inte få välja sin livspartner.

Hederskulturens yttringar börjar tidigt; redan i förskolan där småflickor tvingas bära slöja. Sedan fortsätter det med att flickor tvingas in i äktenskap med vuxna män. Flickor lever med skräcken att föras ut ur landet för att giftas bort eller könsstympas. De som trotsar traditionerna hotas och utsätts för våld. **Sverige är ett tolerant land, men de föräldrar som tror sig kunna fortsätta tillämpa hederskultur också här måste få klart för sig: övergrepp mot barn tolererar vi aldrig!**

Men det är verkligen inte bara barn som lever med hederstraditioner som hotas och alltför ofta står utan samhällets fulla stöd. Det upprörande fallet i Skåne där föräldrar höll sina barn isolerade och borta från skolan i många år är bara ett exempel. Barn vanvårdas och misshandlas, det är den mörka verkligheten. Om bakgrunden är missbruk, psykisk sjukdom eller något annat spelar mindre roll för den som får ta emot slagen eller hoten. På samma sätt som Alliansregeringen tog fram en nationell handlingsplan mot kvinnors våldsutsatthet, vill Liberalerna att det arbetas fram en nationell strategi mot våld mot barn.

Socialtjänsten måste ha de resurser och befogenheter som krävs för att komma till undsättning om ett barn far illa. Kanske måste lagarna ändras. Föräldrarätten i lagen är stark. Om socialtjänsten misstänker att ett barn misshandlas måste föräldrarna informeras – men om det är föräldrarna som slår är det lätt att tänka sig att det gör saken ännu värre. Om föräldrarätten i praktiken blir ett hinder för att skydda de allra svagaste och mest utsatta måste barnens rätt gå före.

Kära vänner – jag har en innerlig önskan: I Sverige ska inget utsatt barn behöva föra ensam kamp mot övergrepp!

I tjugosåldern, när jag läste på universitetet, blev jag intresserad av att starta eget. Jag gjorde ett försök, men det blev inte de stora pengar jag trodde jag skulle göra. Som ni kan läsa i dagens DI gjorde jag ytterligare ett försök att investera i en startup. Det gick inte bra nu heller.

Jag har stor respekt för alla de som tar risker och jobbar hårt, för att skapa jobb och resurser till samhället. Det är företagarna som tar tillvara nya idéer. Det är företagarna som skapat exportsuccéerna som fört Sverige till välfärdsrigans topp.

Det här kommer att bli en viktig del av Liberalernas politik framöver. På senare år har det inte alltid varit så. Det vill jag definitivt ändra på.

Sverige ska vara företagandets förlovade land där det lönar sig att arbeta och förkovra sig. Vi får aldrig slarva med frågor som påverkar konkurrenskraften. I en mätning nyligen halkade Sverige ner rejält som ett land bra för innovationer, från andra till sjunde plats. Det är en varningsklocka. Det ska vi ändra på. **Med bra företagsklimat och satsning på kunskap ska Sverige tillbaka till toppen!**

Jag är stolt över det jag fick uträttat under min förra tid i politiken. Men jag lärde mig den hårda vägen att mycket tar tid och att motståndet ibland är stenhårt.

Det där tror jag är en nyttig erfarenhet på min nya post. De senaste dagarna har det mesta känts bra, men jag inbillar mig inte ett ögonblick att min uppgift blir lätt. Motsättningarna inom partiet har tillåtits gå långt och läkprocessen blir varken kort eller lätt. Många partier slåss om väljarna och det finns aldrig mer än hundra procent att dela på.

Då gäller det att vara uthållig. Jag tycker jag har visat några gånger att jag är det.

Jag lyssnade med intresse på Magnus Ranstorps Sommar-prat. Han berättade där om det uppdrag han fick från mig om riskerna med radikaliserings- och utanförskapsområden, som resulterade i den så kallade Rosengårds-rapporten. Han talade om den våg av kritik och ifrågasättande som drabbade honom. Precis detsamma drabbade också mig, som initiativtagare.

Vi var islamofober och svartmålare. Jag stod fast och försvarade både initiativet och rapporten. Men motståndet var starkt, också i borgerliga led. Magnus talade i radio om nästan tio förlorade år. Jag delar tyvärr mycket av den analysen.

När jag nu återvänder till politiken är mitt löfte: **jag kommer aldrig att backa i kampen mot den våldsbejakande extremismismen!**

När jag valde att lämna politiken 2013 hade jag ingen aning om vad jag skulle syssla med. Hållbarhet hade utvecklats till en allt viktigare fråga för näringslivet och samhället i stort. Med min politiska bakgrund kändes det naturligt att ta en roll i ett företag med ansvar för dessa frågor. Begreppet är ju brett, så vissa erfarenheter att bygga på hade jag, men miljö- och klimatfrågor hade aldrig tillhört mina specialfrågor. Jag såg det som utmaning och bestämde mig för att tacka ja till jobbet som hållbarhetsdirektör på teknikkonsultföretaget ÅF, med idag 16 000 ingenjörer.

I den miljö jag hamnade i är det svårt att inte bli teknikoptimist. När en sann ingenjörssjäl ställs inför ett problem börjar det bubbla av lösningsidéer. Nästan ingenting är omöjligt.

Det är sant att det var ingenjörer som uppfann förbränningsmotorn och mycket annat miljöskadligt. Den tidens samhälle efterfrågade sådant. Idag efterfrågas grön teknik, och, tro mig, ingenjörerna kan leverera det också.

Liberalerna behöver fokusera på en pragmatisk klimatpolitik som handlar om att ligga i framkant när det gäller klimatsmarta transporter, energisystem, en cirkulär ekonomi och hållbara städer. Vi ska vara den gröna politiska kraften som står för en tillväxtorienterad klimatpolitik utan särintressen. **Det är så vi ser till att framtiden kommer till oss snabbare.**

Under åren på ÅF såg jag hur politiken satte upp stolta mål men att de konkreta politiska åtgärderna för att nå dessa mål ofta saknades.

Samtidigt såg jag hur näringslivet, inte minst den framgångsrika svenska exportindustrin, arbetade för högtryck med innovationer och systemlösningar som skulle göra det möjligt att nå målen.

Nu är det dags för politiken att räcka ut en hand till näringslivet och tillsammans skapa lösningarna som gör att målen nås.

Utsläppen från vägtrafiken måste bort. Men de stora stegen tar vi inte genom att höja skatter så mycket att det blir omöjligt att leva i de glesbefolkade delarna av Sverige. Politik som slår hårdast mot dem utanför storstäderna, som har minst ekonomiska marginaler och som är mest beroende av att ta bilen mellan jobbet, förskolan och mataffären, är tondöv. Vi behöver heller inte mer av sådant som mest är symbolpolitik, som att subventionera elmotorer på fritidsbåtar, eller minska utsläppen här för att öka dem utomlands.

Istället vill jag att vi genomför åtgärder som på riktigt bidrar till att sänka de globala utsläppen. Och jag vill driva den politiken hand i hand med den svenska exportindustrin – så att vi som föredöme och exportland kan bidra än mer till lösningar också i andra länder.

Jag vill att vi påbörjar vägen mot att elektrifiera lastbilstrafiken. Den står ensam idag för uppemot tio procent av de svenska koldioxidutsläppen.

Jag har lyssnat på företag i det starka svenska fordonsklustret. De har berättat att det är lönsamt att dra de elledningar som krävs för att ge lastbilarna el längs vägen. Elektrifieringen kan betalas av trafiken själv, eftersom el är billigare och effektivare än fossila bränslen som diesel.

Men för att få stora systemlösningar på plats krävs att staten spelar en roll. Jag vill därför att en **elektrifieringskommission** ska tillsättas. Den ska ha stöd på högsta politiska nivå, den ska fungera som samordnare mellan alla olika aktörer och den ska ta fram en konkret tidtabell och handlingsplan för att elektrifierade de största och mest trafikintensiva svenska motorvägarna.

Jag tror det är konkreta steg på klimatområdet av det här slaget som väljarna förväntar sig. **Och Liberalerna ska leverera det som krävs för att klara klimatmålen!**

I fredags fick jag det största uppdraget man kan få. Jag fick förtroendet att leda Sveriges liberala parti.

Det begrepp som för mig mer än något annat fångar den svenska liberalismen är "Det Glömda Sverige." Bertil Ohlin började prata om det glömda Sverige på 1930-talet, då handlade det om till exempel lantarbetare och hembiträden.

Mitt politiska uppvaknade handlade om en bortglömd och ignorerad sida av Sverige. Jag såg i skolböcker och tidningar hur länderna i Afrika klumpades ihop och bildades som primitiva – när jag själv var uppväxt i en modern storstad i Burundi. Jag såg hur människor med annan hudfärg diskriminerades. Därför var jag med och grundade Afrosvenskarnas riksförbund. Jag ville påverka genom civilsamhället. Mitt samhällsengagemang föddes i kampen mot rasismen. Det var genom den jag hittade min väg till Folkpartiet.

Partiets paroll om det "Glömda Sverige" talade till mig på flera nivåer. Idag är det fortfarande ett stort problem att olika grupper känner sig just bortglömda eller osedda. Än fler känner idag att de inte lyssnas till. Liberalerna ska fortsatt vara en stark röst för personer med funktionsnedsättningar, ensamma äldre och barn som far illa.

Klyftorna mellan landsändar och generationer växer. I glesbygd tvivlar människorna om de kan bo kvar för att servicen försämras och kommunalskatten stiger. I de större städerna är bostäderna så dyra att det blivit mer eller mindre omöjligt för unga som inte har rika, generösa föräldrar att flytta hemifrån.

Problemen förändras med den gamla parollen rymmer fortfarande en relevant tanke: politik får inte reduceras till att leverera till högljudda och starka intressen utan måste hela tiden vara öppen för de bortglömda och osedda. **En klassisk liberal uppgift vi med stolthet för vidare!**

Jag har alltså varit sex år utanför politiken. Det har i sig varit en nyttig erfarenhet, för det har påmint mig om hur stor klyftan ofta är mellan politiken och den verklighet de allra flesta människor lever i. Det kan låta som jag köper en billig poäng, men statistiken visar att jag har rätt: förtroendet för politiken minskar.

Som före detta politiker försökte jag naturligtvis följa med ganska noga vad som säs i de politiska utspelen, men i samtal med kollegor och kunder – eller för den delen vänner och grannar – märkte jag att det politiska spelet ofta var något som kändes väldigt fjärran och ofta irrelevant.

Det har inte alltid varit så här. Under Fredrik Reinfeldts första regering ökade förtroendet för politiken. Man tycks ha känt att det fanns en idé om vad politiken skulle uträtta och att kriser hanterades. Men sedan har det vänt neråt igen.

Jag önskar av hela mitt hjärta att jag kan bidra till att ändra på det. Jag har självbildet att jag har större kontaktnät utanför politiken än många andra. Jag är genuint intresserad av att lyssna.

Jag kan naturligtvis ha fel – det är inte lätt att göra en objektiv bedömning av sig själv. Men jag blev lite stärkt av en av dem som har hört av sig och gratulerat mig. Det är en politiker som jag beundrar mycket, som visar att man faktiskt kan förena att stå fast vid principer och vinna val.

Det var Marit Paulsen som hörde av sig och gratulerade. Hon sade till en vän att hon uppfattade mig som en politiker som faktiskt intresserade sig för vad väljarna hade att säga till oss, inte bara vad vi skulle säga till väljarna. Det glädde mig mycket att Marit hörde av sig och ville markera samhörigheten med sitt gamla parti. **Tack Marit för allt du gjort för Europa, Sverige och vårt parti!**

Jag vågar verkligen inte lova att föra oss tillbaka till de nivåer av väljarstöd Marit förde oss till, men samtalet påminde om något viktigt, och det får bli min avslutning idag:

Nu är det hög tid att Liberalerna börjar vinna val igen!